

БӨЛІМ: ПСИХОЛОГИЯ

Іскерлік қарым-қатынас

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.12.2022СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/127735/>

Іскерлік қарым-қатынас — адам өмірінің қажетті бөлігі, басқа адамдармен қарым-қатынастың маңызды түрі. Бұл қарым-қатынастардың басты реттеушілерінің бірі этикалық нормалар болып табылады, онда адамдардың адалдығы мен зұлымдығы, әділеттілігі мен әділетсіздігі, дұрыс немесе дұрыс еместігі туралы біздің түсінігіміз көрсетілген.

88 жылдық тарихы бар Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті — еліміздің қоғамдық өмірі мен білім, ғылым, жалпы оқу ағарту саласының қалыптасуы мен дамуы кезеңдерінің куәгері. Университет — ұлағатты ұстаздардың даналығы мен жастардың жалынды істерін, білім мен ғылымға деген ізденісі мен құштарлығын бойына сіңірген, таусылмас білім ордасы. ҚазҰУ магистранттарының арасында «Басқару психологиясы» пәні аясында іскерлік қарым-қатынас, құндылықтар, басшы және лидер деген сияқты ұйым арасында арасында өте маңызды болып табылатын тақырыптарға көптеген тренингтер өтеді. Осы іс-шаралардың жалпы мақсаты білім алушылардың көшбасшылық қабілеттерін шыңдау, құндылықтарын арттыру, кез-келген ұжымда қызметкерлермен қарым-қатынасын нығайту болып табылады.

Іскерлік қарым-қатынастың ерекшелігі оның қандай да бір өнімді

өндіруге немесе іскерлік әсерге байланысты қызметтің белгілі бір түрі негізінде және себебі бойынша туындауына байланысты. Бұл ретте іскерлік қарым-қатынас тараптары адамдардың мінез-құлқының қажетті нормалары мен стандарттарын (оның ішінде этикалық) анықтайтын ресми (ресми) мәртебелерде әрекет етеді. Қарым-қатынастың әр түрі сияқты, іскерлік қарым-қатынас тарихи сипатқа ие, ол әлеуметтік жүйенің әртүрлі деңгейлерінде және әр түрлі нысандарда көрінеді.

Іскерлік әңгіме іскерлік қарым-қатынастың ең кең тараған түрі болып табылады. Іскерлік әңгіме өткізу — бұл біздің сұхбаттасушымен байланыс орната білуімізді тексеру, өз ойын анық және сенімді баяндау, әріптесіміздің не айтқанын тыңдау және есту, қарым-қатынаста ең жақсы психологиялық ұстанымды таңдау, іскерлік қарым-қатынас мәдениетін қаншалықты меңгергенімізді тексеру.

Іскерлік қарым-қатынас пен іскерлік әңгіме этикасын кәсіпкерлер ғана емес, сонымен қатар, әр адам білуі қажет. Күнделікті өмірде бізде күн сайын ондаған кездесулер болады, біз әр түрлі адамдармен қарым-қатынас жасауға кірісеміз, әр түрлі жағдайларда қарым-қатынас жасаймыз. Егер біз осындай жағдайларда адам қалай сөйлеген дұрыс екенін, көңілді, қуанышты, ашулы жағдайда не істеу керектігін білсек, ол адаммен байланысымыз тезірек, оңай жолға қойылады. Тек осындай біліммен іс-әрекеттің еркіндігіне, табысқа деген ұмтылысына үлкен сенім береді.

Сөйлеу этикетін міндетті түрде сақтау — қоғамда қалыптасқан тілдік мінез-құлық нормаларын, сәлемдесу, өтініш, алғыс және т.б. (мысалы, «сәлеметсіз бе», «сау болыңыз», «кешірім сұраймын»,

«сізбен танысқанымға қуаныштымын») орындау болып табылады. Бұл тұрақты құрылымдар әлеуметтік, жас, психологиялық сипаттамаларды ескере отырып таңдалады.

Өзара қарым-қатынас ретінде адамдар бір-бірімен байланыс орнатады, бірлескен қызмет, байланыс құру үшін белгілі бір ақпаратпен алмасады. Қарым-қатынас кезеңдеріне: контакт орнату (танысу, басқа адамды түсіну); қарым-қатынас жағдайын бағдарлау, болып жатқан жағдайды ұғыну, паузаға мүмкіндік беру; қызықтыратын мәселені талқылау; мәселені шешу; контактіні аяқтау (одан шығу) сияқты жағдайлар жатады.

Іскерлік қарым-қатынас тұлғаның танымдық іс-әрекетінің дамуында маңызды орын алады. Кез келген адамның психикалық дамуы қарым-қатынас процесінен тыс болмайды. Тұлғаның ақыл-ойының даму деңгейі оның теориялық білімі мен практикалық іс-әрекеті барысында жүзеге асырылады. Болашақ қызметкерлерді даярлауда осы білімді тәжірибе жүзінде пайдалануға үлкен мән беру керек.

Тленчиева Н.С.

Педагогика ғылымдарының кандидаты.

Баймолдина Л.О. PhD доктор.

Жалпы және қолданбалы психология кафедрасы.

Тарих-география 1-курс магистранты, Ешенова А.Б.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.